

ST. — NO. 1731.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 13. NOVEMBRA (November 13), 1940 Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETTO—VOL. XXXV.

Prisiljene selitve v Londonu, dasi brez šerifovega ukaza

Ako bomba, kakršne mečejo naciji na angleška mesta, biše ne zapali nego le podere, in če so se stanovnici pravočasno oteči, si nato spravljajo v eno pohištvo, kolikor ga je že za rabo, ne da bi vedeli, kje dobiti nov stan. In tako ga dobre, kdo more vedeti, če ga že naslednji dan ne doleti ista usoda kakor prejšnjega.

"Tretje stranke" v luči minulega volilnega boja

"Koliko glasov je dobil Norman Thomas?" Iz poročil, kolikor jih imamo dozdaj, izgleda, da še celo manj, kakor pred štirimi leti, ko je bilo oddanih zanjo 187,000 glasov.

Nazadovanje v New Yorku

Leta 1936 je dobil Thomas v državi New York blizu 87,000 glasov, štiri leta prej 177,397, letos pa le okrog 30,000, kakor poroča New Leader. Kot značno, se je socialistični kampanjski urad preseil kmalu po konvenciji soc. stranke v New York, zaenot z njim glavni tajnik Travers Clement in pa strankin tečnik Call, kar pa nič pomagalo in bi bilo boljše, če bi ostal v Chicagu.

Stari socialisti v New Yorku se drže tudi starih tradicij mednarodnosti, čeprav, kakor pravijo nekateri, z ozkogrudnega stališča svetovnega židovstva. To je vzrok, čemu Thomas, ki je vodil svojo kampanjo s pacifičnimi gesli, v tej državi ni dobil zaslombe. Bili so eni, ko je soc. stranka dobla v New Yorku pri predsedniških volitvah skoraj polovico izmed vseh zanj oddanih glasov. Leta 1920 je dobil E. V. Debs v New Yorku 200,000 glasov. Značaj kampanje je bil takrat seveda povsem drugačen kakor letos, kajti tudi Debs je bil sovražnik vsake vojne in pacifist, ki je moral vsled svojega na glas izrečenega prepričanja tudi v ječu.

Izid v drugih državah

V Illinoisu je dobil Debs 1. 1920 blizu 80,000 glasov. Cenjeno, da jih je bilo letos 5. novembra oddanih za Thomasa kakih 4000 v Chicagu, koliko pa po ostalem Illinoisu, bo znano šele, ko državni tajnik in Springfield objava redne številke. Glavni strankin urad nam je sporočil, da iz podatkov, kolikor jih ima sedaj na roki, so

socialistični glasovi narasli skoraj povsod, primeri s številom pred štirimi leti, a skupno število glasov bo bržkone znatno manjše, vsled padca v New Yorku, kjer je bila do razkola glavna trdnjava ameriške socialistične stranke.

V San Franciscu je dobil Thomas na listi progresivne stranke glasom poročil 1600 glasov, v Los Angelesu pa 6700.

Dober napredok v glasovih beleži S. P. v Marylandu. Pred štirimi leti jih je dobila 1600, letos pa okrog 3000.

Situacija v Wisconsinu

V Wisconsinu, kjer je bila pred leti za newyorsko druga najjačja socialistična postojanka, je dobil letos Norman Thomas okrog 11,000 glasov, ali tistič več kot pred štirimi leti. Leta 1920 jih je dobil Debs v tej državi nad 80,000 tisoč.

Socialistična stranka v Wisconsinu se je vsled praktičnih ozirov pridružila Progresivni stranki, ki jo vodi LaFollette. Deluje v ta namen v posebni organizaciji, ki se imenuje Progressive Party Federation. Ta progresivna stranka je v zadnjem volilnem boju neuradno podpirala Rooseveltta in mu pripomogla v Wisconsinu dočim so socialistični morali vsled tega iskati za Thomasa in Kruegerja, posebno (Nadaljevanje na 5. strani.)

Ta mesec se snidejo delegati dveh unijskih zvez v dobro ali slabo za bodočnost ameriškega delavstva.

Glavna točka pozornosti je CIO. Oziroučen njen načelnik John L. Lewis. Vsled svojega sporja z Rooseveltom se je razbudit in po radiu za drag denar oznanil, da bo smatral izvolitev Roosevelta sebi za nezaupnico in odstopil z vodstva CIO.

Dogodilo se je, da so mu delavci res izrekli nezaupnico — po njegovem tolmačenju nameč, kajti v krajih, kjer je CIO najjačji, je dobil Willkie, katerega je Lewis priporočal, le manjšino glasov.

Izid predsedniških volitev je bil torej za Lewisa moralen po-

KAJ BO V PRIHODNJEM NAŠEM KOLEDARJU?

Neoporečno bo prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja vreden naslednik prejšnjih zvezkov. K 50-letnici slovenskega tiska v Ameriki je priredil zgodovinski spis Ivan Molek. Dalje je prispeval v prihodnjem letniku: Prve slovenske kulturne stvari; Kronika naseljevanja v Ameriko; Slovenski časniki in revije v Ameriki.

Unija premogarjev UMW praznuje letos 50-l-tico. Tiscče naših ljudi je bilo in je še včlanjeni v nji. Zgodovinski spis o postanku in razvoju U. M. W. of A. je priredil Zdenko Novak. Opremljen bo z ilustracijami.

Iz zgodovine naših ljudi v Kansasu je naslov spisu, ki ga bo imel v prihodnjem letniku Anton Shular.

Josip Češarek je opisal svoje spomine na stavko ručarjev v Michiganu, — ki so tudi vreden prispevki k naši zgodovini.

Spis o pokojnem H. G. Perušku je priredil Ivan Beriger. Math Petrovich je zastopan z znanstveno razpravo o ameriškem fraternalizmu. Anton Garden opisuje, kaj smo priseljeni že dali Ameriki.

V leposlovnem delu, s potopisi itd. bodo v prihodnjem letniku zastopani Ivan Jontek, Tone Seliškar, Katka Zupančič, Louis Kraigher, Zvonko Novak, L. Mrzel, Jože Kranjc, Janko Zega, Etbin Kristan, Milan Medvešek, Frank S. Tauchar, Anton Slabe, Frank Cesen, Fred A. Vider, K. Horvat, Anton Zaitz, Joško Ovčen, Joseph Dräxler in še nekaj drugih.

Vsebina bo pusta in slike izbrane, da bo prihodnji letnik res spet lepa knjiga. — FRANK ZAITZ.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Dolg zvezne vlade znaša sedaj nad 44 milijard dolarjev. Ima ga pravico zvišati na 49 milijard. Zvezni blagajnik Henry Morgentau pravi, da bo moral kongres dovoliti še na daljnjo zadolžitev. On predlaga do 65 milijard. To bo ogromen dolg. Sedaj raste največ na račun oboroževanja. Kakšne bodo posledice, ne vedo niti ekonomi. Vsi vemo le to, da je ta način gospodarstva jako nezdrav in da so v njemu vse količine za polome. Ako bo mir kmalu sklenjen in se mednarodni trgovini odpro vrata, ima ta dejela upanje, da ji bo z časoma mogoče "balanceirati budžet". Ce bo vojna trajala dalje in ako se mi zapletemo vanjo — kar se prejkonane zgodijo, je pa izid tega zadolževanja nemogoče prerokovati. Nastane lahko velika "prosperiteta", načelno večji polom kakor je bil zadnjih.

Grčija je za Italijane trdoreh. Nemci se strij Belgijo in Nizozemske v par dneh. Italijanski "blitzkrieg" pa je poleg večjih sorte. Italijanska armada je pričela prodirati v Grčijo 27. oktobra. 14 dni pozneje je bila še zmerom skoro na vsi fronti tam kot prvi dan vojne. Izgleda, da bo moralna Italija priti na pomoč nemški armadi, ki je v ta namen že pripravljena v Rumuniji.

Premier Molotov je dobil na obisku v Berlinu mnogo pomembnosti. Grke, Jugoslovane, Bolgare, Turke in Angleži to ne zanima. Vnajni blesk zanje nima pomena. Zanima pa jih, na čigavo kožo bodo glijali Molotov, von Ribbentrop in Mussolini, zet grof Ciano, ki se snidejo v Berlinu med štirimi stenami.

Anglija ima polne roke vojne doma, vrh tega pa še v Africi (Nadaljevanje na 3. strani.)

Ta mesec se snidejo delegati dveh unijskih zvez v dobro ali slabo za bodočnost ameriškega delavstva.

Glavna točka pozornosti je CIO. Oziroučen njen načelnik John L. Lewis. Vsled svojega sporja z Rooseveltom se je razbudit in po radiu za drag denar oznanil, da bo smatral izvolitev Roosevelta sebi za nezaupnico in odstopil z vodstva CIO.

Dogodilo se je, da so mu delavci res izrekli nezaupnico — po njegovem tolmačenju nameč, kajti v krajih, kjer je CIO najjačji, je dobil Willkie, katerega je Lewis priporočal, le manjšino glasov.

Izid predsedniških volitev je bil torej za Lewisa moralen po-

HITLER V OFENZIVI TUDI NA DIPLOMATSKI 'FRONTI'

A. F. L. se ponaša z velikim napredkom v članstvu

Ameriška delavska federacija ni imela še nikoli toliko članov — takih, ki plačujejo članarinu, kakor sedaj, pravi v svojem poročilu njen tajnik-blagajnik George Meany, namreč 4,247,443, ali skoraj 50 odstotkov več, kot jih je AFL imela pred tremi leti.

Dalje ugotavlja (v poročilu, priobčenem v reviji American Federationist), da je Ameriška delavska federacija v svoji ostanosti bolj trdna in zdrava ko kdaj poprej in ji je napredek zagotovljen.

Se večji bo kajpada, aki pride med AFL in CIO do sporuma in združenja.

Jubilejni banket društva Pioneer št. 559 SNPJ

Prihodnjo nedeljo priredi društvo Pioneer št. 559 SNPJ veliki jubilejni banket k svoji 15-letnici, ki se bo vrnil v vrhovni dvorani v jednotinem poslopju na Lawndale Ave. Več o tem je v oglašu v tej številki.

Slaba sodba o zdravnikih

Dr. Harold L. Foss, ki je zavodni zdravnik velike bolničnice v Danvillu, Pa., je na nemem zboru kirurgov, ki se je nedavno vrnil v Chicagu, v svojem predavanju izjavil, da je samo eden na vsakih dvajset kirurgov res sposoben svojega posla. Kar pomeni, da izvršuje na vsakih dvajset zdravnikov operacije na bolničnikih 19 takih, ki so nezmožni tega najdeljateljnejsega opravila.

Diplomatska ofenziva

Ne samo, da je zmagoval na vsakem bojišču v kontinentalni Evropi, nego je zaenot triumfal tudi v diplomaciji. Kakor koli so Angleži sloveli v trgovini in v diplomaciji za "zvitje kramarje", jih je v sedanji vojni Hitler posekal, kajti na svoji strani ima ideološčno, ali pa s podprtanjem brez vojne, ogromen del sveta. Vključivi tisto šestino, ki jo predstavlja Sovjetska Unija.

Nemčija ve, da bi Anglije in Francije ne mogla premagati, aki bi bila Rusija na njuni strani. Pa so njeni diplomati pridobili Rusijo za "novi linijo", ki je bila posebno za Francijo, Belgijo, Nizozemsko, Dan-

sko in Norveško, usodna, za Poljsko pa smrtni udarec.

Molotov v Berlinu

Pakt med Moskvo in Berlinom ali bolje, in resničnejše, med Hitlerjem in Stalinom, ni bil pika in konec. Pika je le posnila, da se po 23. avgustu 1939 nadaljuje novo poglavje.

Ta teden je na posetu v Berlinu sovjetski premier in ko-

ADOLF HITLER

miser v njenih zadovoljstvih Vječeslav Molotov, Čemu?

Iz komunikacijev, ki so le za "javnost", ni mogoče ničesar izvedeti. Kajti v njih so le lepo zložene besede, ki pa nič ne povede.

Čemu torej sestanek med Molotovom in von Ribbentropom v Berlinu? Čemu sijajni banket, ki so ga priredili Molotov v Berlinu in v Moskvi pred njegovim odhodom, in prisoten sprejem, s katerim je bil pozdravljen ob prihodu v Nemčijo?

Anglija v skrbih

V Londonu ugibajo in upajo na najboljše. Kajti strah jih je (Nadaljevanje na 3. strani.)

NAŠE STALIŠČE IN VSEBINA LISTA

Stališče Proletarca se ni z ožirom na reorganizacijo JSZ v ničemer spremenilo. Bil je in ostane SOCIALISTIČEN list. Kot prej bo tudi v bodoče zastopal načelo mednarodnosti, vzajemnosti delavstva vseh dežel, proti ozkogrudnemu izolacionizmu.

Izid prošlih volitev nam priča, da je bilo stališče onih, ki so poudarjali, da je naša GLAVNA naloga OHRANITI NAŠE gibanje, pravilno. Kajti če ne mi, kdo naj vrši to delo med nami? Ameriškemu delavskemu gibanju, ki je razkosano in v IDEOLOGIČNI zemedi, pa lahko v sedanjih razmerah najbolj pomagamo, če nismo navezani na nikakršno posamezno skupino.

Naš namen je zgraditi iz našega gibanja organizacijo, v kateri bo prostora za vse, ki soglašajo za skupno delo in se v svojih aktivnostih ravnavajo v duhu socialističnih načel.

V teh okoliščinah se bo dogajalo, da bo ta ali oni napisal v Proletarcu kaj takega, kar komu drugemu ne bo po godu. Tako je bilo tudi dozdaj. Naj pri tem noudarimo, da so mnena vsakega dopisnika nenečova zadeva. Stvar nas vseh skupaj pa je, da zastopamo smernice, ki so določno začrtane v programu JSZ, kakršnega je sprejel zbor JSZ in ga je odobrilo članstvo.

Kdo bo združil unije CIO in AFL v enoto?

raz iz katerega se mu bo težko izkopati, posebno še, ko je že pred meseci z največjo gotovostjo trdil, da će bo Roosevelt kandidiral, bo sramotno propadel.

Lewisovi nasprotniki so vzrednočeni nad njegovo blamajo, njegovi prijatelji pa smatrajo, da se je v svojem samoljubju prenagli in mu je sedaj bržkone žal. Izgleda, da mu Roosevelt njegovih očitkov in zmerjanja po radiu ne bo odustrel. In tudi Lewis ne bo morebiti oboljšatev vzeti nazaj in jih preklicati. Prav radi tega so komunistični strategi sklenili, da se naj Lewis "drafta", da ostane že predsednik CIO. Njihova taktika je se-

jati v ameriško javnost kaotičnost, preprečevati združenje unij in CIO izrabljati v namene strankine "nove linije", ki jo imajo od moskovskega-berlinskega paketa naprej.

Ako Lewis ostane na vodstvu CIO, se bo sedanje stanje med AFL in njim nadaljevalo. Solidarnosti ne bo, pač pa je zelo verjetno, da se v tem slučaju naseli v CIO demoralizacija, če ne celo razkoli.

Lewisovi bivši pomočniki, ki so v vodstvih unij CIO meročajni, pravijo, da se je on s svojo izjavjo onemogočil, in če se je ne bo držal, bo diskreditiran vseeno, kakor se je diskreditiral father Coughlin s slično izjavo pred štirimi leti, pa je po volitvah pozabil nanjo. Ajudje niso pozabili.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah: za celo leto \$8.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčevanje v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Varanje z borzami

Razne kompanije, ki se pečajo s prodajanjem delnic in bondov, so v zadnji volilni kampanji klientom zaupno pojasnjavale, da se cene vrednostnih papirjev mahoma dvignejo, če bo Willkie izvoljen. V nasprotнем slučaju pa jim preti na borzah neizogiben padec.

Neka izmed teh družb, ki se oglašajo, da vedo kako ljudem okretonostno vlagati prihranke in bogastva, je opozarjala na to svojo spremnost na sledenji način:

"Kaksno akcijo boste podvzeli pred volitvami? Ali ste pravljeni na ogromni efekt, ki ga bo imela na cene vrednot Willkiejeve zmage? In v slučaju, da bo izvoljen Roosevelt, ali bo boljši imeti dolarje (gotovino) kakor pa delnice?"

K temu je dodan naslov, kam naj se ljudje obrnejo za nasvet.

Tudi večina velikih časopisov je zatrjevala, da si ljudje, ki kaj imajo, imovino, posebno ako je v delnicah, najboljše zavarujejo, če vržejo new deal.

Willkie ni bil izvoljen in delnice so v sredo po volitvah res padle v cenah. A že naslednji dan so se presenetljivo dvignile; nekaterim se je cena zvišala v enemu dnevu kar za osem dolarjev. Zelo so se dvignile tudi cene zveznih bondov.

Brokeji in časopisi, ki so prej strašili s polom, so moralni ta pojav nekako pojasniti. Rekli so, da so se ljudje, ki imajo gotovino, ustrashili inflacije in vložili dolarje v delnice. Če bi bil izvoljen Willkie, bi pa rekli, da je to posledica ljudskega zaupanja v novega predsednika, ki bo dal privatnemu kapitalu priložnosti za razmah in dobičke.

A tudi v tem oziru varajo javnost. Velika privatna podjetja kujejo čeždalje večje profite tudi pod Rooseveltom, in to ne samo na račun "narodne obrambe" ampak ker je namen sedanja administracije od vsega začetka privatnemu kapitalizmu pomagati, bodisi s posojili, naročili in regulacijami, ne pa ga uničiti.

Bogataši prejemajo že par let poleg rednih še sijajne "extra" dividende in ob enem lahko večajo svojo imovino s špekuliranjem. Za pritoževanje nimajo torej nikakega vzroka. Niti ne drugi, ki žive od delnic. Imajo pa ga delavci, kajti kot običajno, so oni tudi v sedanji "prosperiteti" na najslabšem koncu.

Republika zavetišče -- bivših vladarjev

Bili so časi ko so vladarji preganjali vsakega, ki je propagiral republikansko obliko vlade. V monarhijah so duhovniki v svojih pridigri označevali republike za anarhiste, za soražnike Boga in "presvitlega vladarja".

Sedaj pa žele člani dinastij iz evropske vihre v republiko Zedinjenih držav.

Habsburžani in člani nekaterih drugih preganjanih dinasti so že tu in se počutijo popolnoma varne. Pravijo, da bi se tudi odstopili rumunski kralj Karl s svojo ljubico Magdo Lupsco rad nastanil v tej deželi. Sedaj je še v Spaniji, ker ga ne puste naprej.

Ponižanje Francije

Pred letom dni bi nihče ne verjal, da se bo morala Francija v vsakem oziru ravnati po ukazih iz Berlina.

A dogodilo se je. V okupiranem delu vlada nacistično politjstvo, ki ima glavni stan v Parizu. Vse življenje je regulirano. Nacistična oblast tudi odloča, kaj Francuzi smejo čitati. Vsi časopisi so pod njeno kontrolo. Prepovedala je prodajati dela 600 francoskih pisateljev, kar pomeni okrog 1,500 raznih knjig. Dela vseh socialističnih pisateljev so prepovedana.

Delavska nestrankarska liga

Tisti, ki so upali, da pomeni Lewisova delavska nestrankarska liga pripravljanje poti v neodvisno delavsko politično akcijo, so se motili. Nastala je kot politična veja unij CIO. Do letos je agitirala za demokratično, tik pred zadnjimi volitvimi pa se je na Lewisovo priporočilo vrgla republikancem v narodje. Ne sicer vsi njeni voditelji, pač pa večina.

Od takih "nestrankarskih" političnih lig nima torej delavstvo ničesar koristnega pričakovati.

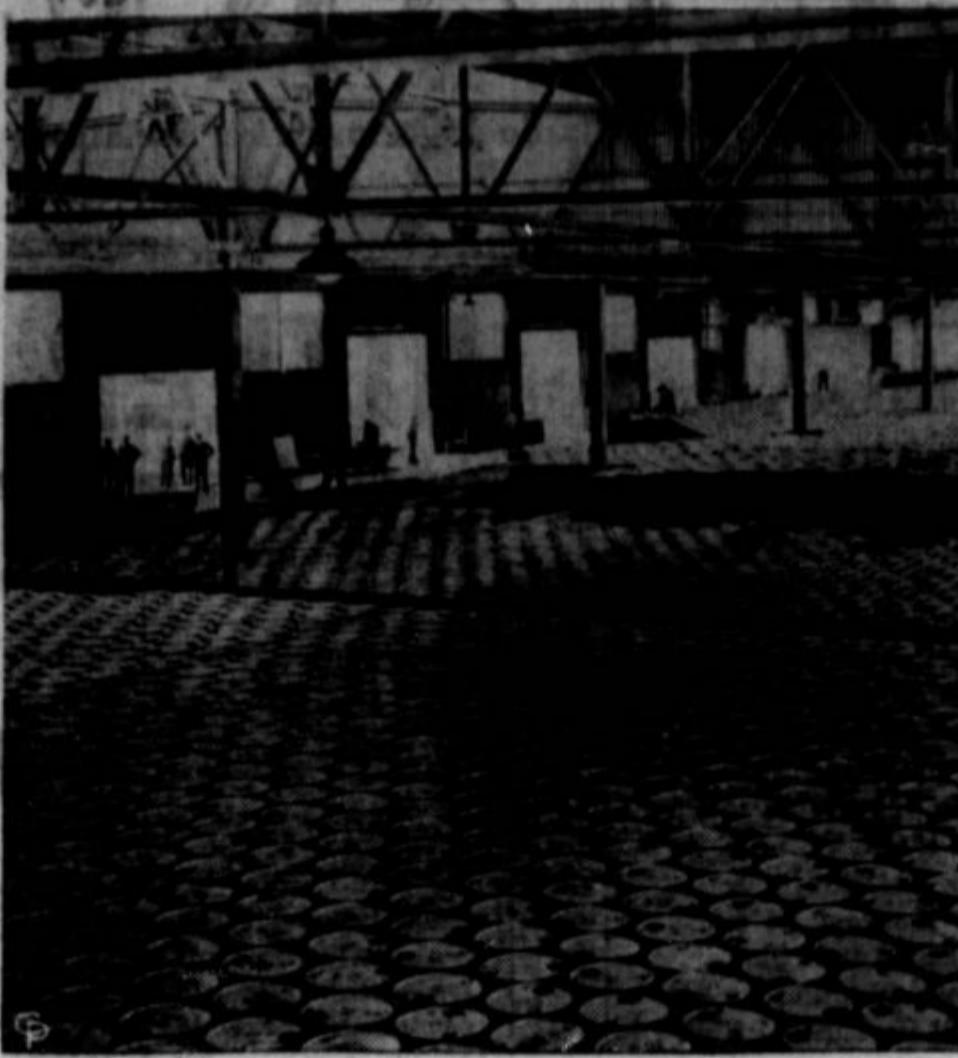
Čudno sprijaznjenje

Leta 1937 so jeklarski magnati s pomočjo oblasti zadušili stavko jeklarskih delavcev s terorjem in v krvi. V minuli predsedniški kampanji so podpirali Willkieja. John L. Lewis in nekateri organizatorji unije jeklarskih delavcev tudi. S tako politiko si ne bo delavstvo nikdar pomagal.

Jamčenje varnosti

Kadar prične Nemčija kaki deželi obetati varnost in nedotakljivost njenih mej, tedaj ljudstvo take države ve, da mu je pričakovati najhujšega.

Japonska še dobiva mnogo potreščin iz Zed. držav

Vzic omejitvam dobiva Japonska iz Zed. držav je vedno mnogo raznega blaga in surovin. Ustavljeni je v tej deželi nabavljanje finega olja (gasolina) za aeroplane, ame pa je kupovati olje slabih kakovosti. Gorja slika predstavlja kladiče gasolina v luki ob ameriškem Pacifiku, kjer ga naključno na ladje za izvoz na Japonsko.

Zapisnik polletne seje Konference Prosvetne matice v Kenmoreu, Ohio,

dne 20. oktobra 1940

Seja otvorjena ob desetih do delavnice. Zboruje se v prostorijah Doma slovenskega kluba. Za predsednika zborovanja je izvoljen s. Milan Medvešek, za zapisnikarja Ivan Jontez.

S. Krebel prečita zapisnik girardske konferenca. S. Kocjan ima pripomočko, da se je govorilo tudi o potrebi mladinskih igre. Zapisnik je s to prispevec sprejet.

Navzoči zastopniki klubov JSZ in društva: klub št. 27 zastopa s. Kocjan, št. 49 Milan Medvešek, št. 222 J. Bogatij in J. Krvina; društva SNPJ: št. 5 zastopa Frank Somrak, 49 Račič in Blažič, 53 Jontez, 126 L. Zorko, 312 Andy Božič in J. Strancar, 643 Frank Režek in Stanley Hribar, severovzhodno ohisksko federacijo pa Kotnik in Jennie Mrkun; društva SSPZ: št. 18 zastopa J. Krvina; društva SDZ: št. 2 zastopa Mary Somrak; soc. pevski zbor "Zarja" zastopa s. Makovec.

Vsi navzoči zastopniki imajo povorilice v redu.

Tajnik-blagajnik J. Krebel poda finančno poročilo: dohodki \$35.61, izdatki \$19.55, preostanek \$16.06. Nadaljnja imovina: \$49.80 v "zmernjeni banki" in ena delnica Slovenskega delavskega centra v Chicago. Skupna imovina \$90.86. Dalje poroča, da je girardska konferenca sklenila, da se prirejajo predavanja, toda sklep je ostal na papirju, ker predavanja pri nas slabo uspevajo; izjema so ženske, ki se menda bolj zanimajo za samovzgojo kot moški, vsaj posebno predavanj, ki jih priejajo Progrèsive Slovenke, kaže tako.

Jontez in Medvešek poročata, da sta pregledala račune in jih našla v redu. Poročilo tajnika-blagajnika in pregledovalcev računov je nato posredno sprejet.

Za št. 49 SNPJ poročata Blažič in Račič, da društvo podpira Prosvetno matico, Cankarjev glasnik itd. in upata, da bo tudi v bodoči.

Za št. 53 poroča Jontez, da je doslej zvesto podpiralo delo Prosvetne matice in misli, da bo tudi v bodoči. Nato omeni reorganizacijo JSZ, ki je po sklepnu referendumu postala dejstvo in apelira na nasprotnike tega načrta, da pokopljejo svoje razlike in složno pomagajo pri delu za napredok JSZ in PM. To je naša skupna dolžnost napram našemu delavstvu.

Za št. 126 poroča Zorko, da takisto podpira vsa naša prizadevanja.

Zastopnik št. 312 SNPJ, Andy Božič pravi, da nima posebnih navodil. Društvo je precej napredno, podpira delavske in kulturne ustanove in je redno zastopano na konferencah Prosvetne matice, kateri želi ves uspeh.

Za št. 643 poročata Fr. Režek in Stanley Hribar, da je pri društvu malo razumevanja za PM in da so lasti komaj prodri s predlogom, da ostanemo člani PM. Režek želi, da bi kdo v angleščini nanizal argumente v prilog Prosvetne matice.

Za severovzhodno ohisksko federacijo SNPJ poročata Max Kotnik in Jennie Mrkun, da je sicer nekaj nasprotnikov PM v federaciji, toda oba upata, da bo še v napredu ostala pri Prosvetni matici. Kotnik pravi, da bo v tem pogledu deloval po svojih najboljših močeh, kakor doslej.

Zastopnik št. 18 SSPZ (Girard) J. Krvina izraža upanje, da bo društvo ostalo pri PM.

Za št. 2 SDZ poroča Mary Somrak.

Za "Zarjo" poroča s. Makovec, da poje v smislu delavskih teženj in da izgubljene stare člane sproti nadomešča z mladimi močmi. Zbor prilično napreduje. Dne 21. nov. bo imel koncert, na katerega so vsi vabljenci. Krebel doda, da Zarja ne eksistira samo zaradi petja, temveč deluje tudi za splošni napredok delavskega gibanja.

Bogataš poroča glede vzhodnoohiskske in pennsylvanske federacije SNPJ, da nima danes zastopnika zato, ker je pričelo vabilo prepozno. Dalje govori o dnevu SNPJ, ki se bo praznoval po leti v Girardu.

Vsa poročila so brez ugovora vzetna na znanje.

Razprava o agitaciji za Proletarca in druge naše publikacije.

Predsednik Medvešek pouča veliko važnost našega tiska. Za nas je največje važnosti, da ohranimo Proletarca, da nadaljuje svoje koristno delo. Če bi ne imeli dovolj svojega tiska, bi bila situacija med nami dosti slabša. Celo napredek, ki ga je dosegla Amerika pod-New Dealom je indirektno posledica boja delavskega tiska za izboljšanje socialnih razmer. Naša dolžnost je, pridržati se delovtva za Ameriški družinski koledar, Majski Glas, Proletarca in tudi Cankarjev glasnik. Naloge je vredna vsega dela in tudi v zveznem senatu in skupno izgubo najmanj dvanajstih sedežev v poslanskem zbornici.

V 77. kongresu bodo imeli še nadalje demokratije pretežno večino v obeh zbornicah. Kako se vidi, so republikanci izvolili manj kakor 160 zastopnikov v poslanskem zborniku, ki stoji v celem 435 članov. V petinsedemdesetem kongresu so imeli 170 sedežev — 48 sedežev manj, kakor jih je treba za večino do 218.

Tako more biti kontrola predsednika Roosevelt na 77. kongresom zlomljena le tedaj, če se člani njegove lastne stranke pridružijo v dobrnem številu republikanski opoziciji.

Osemindvajset republikancev v senatu

V senatu so republikanci počeli svoje število s 24 na 28 in demokratom ostaja petiča večina v njem. Število senatorjev znaša 96. Poleg 66 demokratov bosta tudi še dva napredna senatorji, ki navadno potegneta z demokratsko večino, kadar se jima zdijo zakonske osnove napredne. To sta George W. Norris iz Nebraske in Robert M. La Follette, ml., iz Wisconsin.

Ponovna izvolitev predsednika Roosevelteta za tretjo službeno dobo, ki jo nastopi dne 20. januarja, 1941, bo prekjone neznanško ojačila njegov prestop, ker se bo imela za ljudske edobritev njegovih smernic v zunanjosti in notranji politiki.

Predsednik je v preteklosti doživel dokaj upora med demokratimi v obeh zbornicah. Ko je hotel izčistiti zvezno vrhovno sodišče, se je zvezalo zastavno število demokratov z republikanci, da mu je bila preprečena tista nakana. Tako se je zgodilo tudi tedaj, ko je lani hotel dobiti kongresovo dovoljenje za izvedbo petmilijardnega posojilnega načrta. In ravno tako so se zvezali nazadnjški demokratije z republikanci, da je bil letos sprejet Smithov zakonski načrt za predelanje Wagnerjevega delavskega zakona.

Toda narodna obrambna nujnost, ki so jo ustvarile vojne na tujem, je tako okrepila predsednikov vpliv v kongresu v zadnjem polovici leta. Tisti, ki so proti Rooseveltovi zunanji politiki, so zmanj ugovarjali temu, da bi se dala Veliki Britaniji vsa možna pomoč izvzemati vojsko. Zastonj so se borili proti sprejetju zakonske predlage za prisilno vojaško službo v mirnem času. Kongres je dovolil 18 milijard dolarjev za armado in mornarico.

Vojni vpliv na volilne uspehe

Uspehi torkovih kongresnih volivcev jasno kažejo, da so bile demokratske zmage največje v vzhodnih obrežnih državah, kjer je razpoloženje za vojno in intervencijo tako močno, a re-

Razno.

S. Bogataš poroča, da bosta glavna govornika na dnevu SNPJ v Girardu s. Frank Zaitz v slovenščini in M. Kumer v angleščini. Obenem se čudi pičli udeležbi na današnjem zborovanju in izrazi željo, da bi na prihodnjem videl več mladine.

Zorko pravi, da je vzrok pičle udeležbe najbrž v tem, da pri društvu manjka ljudi, ki bi bili voljni sprejeti. Če ti sami ne gre, pa ne gre nihče. — O pozarja tudi, da se pripravimo za razpečevanje Amer. druž. koledarja.

Krebel meni, da je eden vzrok slabe udeležbe tudi ta, ker nimamo dovolj močne blažajne, da bi povrnili delegatom stroške.

Pristor prihodnje konference.

Predlagana sta Collinwood in Cleveland. Večina odloči za Senker.

Datum prihodnje konference naj bo imel koncert, na katerega so vsi vabljenci.

Zborovanje je zaključeno ob eni popoldne.

Milan Medvešek, predsednik, Ivan Jontez, zapiskar.

Konference se vrše nadalje vsakih šest mesecov.

Vabilo na konferenco se razpoloži en mesec v naprej.

Volitive odbora.

IZ VUKOVE ZAPUŠČINE

IVAN VUK:

PO VALOVIH DONAVE
ŠIROKE...

Beležke iz popotnega dnevnika.

(Nadaljevanje)

"Pa se niso iznašli, kako po končati ta mrčes?" je vprašala gospa Marija.

"Se ne," je odgovoril Tein spremjevalec. "Škoda, ki jo povzroča, je zelo velika. Že od nekdaj pa iščejo sredstva, da unicijo te muhe, a dosedaj vse zmanj. Ljudstvo pripoveduje, da je ta muha kazen za nek zločin. Nekoč je nekdo dohitel v Stig nekakšno grdbo in jo premilatil. Grdoba se je zavlekla v golubaško pečino in v nji poginila. Iz njene mrhovine pa se plodijo te preklete mušice . . ."

Molčali smo, kakor poglobljeni v nekdajnost, ki je bila tam na obali in nas gledala molčce . . .

Iz Golubačkega žrela smo pluli v klanec — prelaz.

Pred nami je dolg ta planinski klanec, skozi katerega se težko in žuboreč, sedaj zelo hitro, sedaj počasi, zvija ogromna masa donavskih vode in to od Golubca pa do Kladova, v dolžini 90 kilometrov . . .

"Pripovedke podonavskih ljudstev pripovedujejo," je rekel Tein spremjevalec, "da so bili tukaj nekakšni strašni velikani, ki so pretrgali Džerdap in razdvojili južne, Sibinske Karpaty od planin severozahodne Srbije in pustili, da je vse Belo morje iztekel skozi ta predor ter tako zapustilo za seboj pusto dno, na katerem danes žive ljudje."

"Kakor rimljani so se hoteli ovsekovetiči tudi Habsburžani," je dodal.

Tea je pogledala, a nekdo zadaj nje je reklo:

"Vse mine . . . Ostane še za trenutek Forum Romanum, poraščen z mahom . . ."

Na romunski strani — levi breg Donave — je stara rimskata cesta, "via Trajana" imenovana.

"Bilo je mnogo dela, preden so izklesali to cesto v skale," je rekla gospa Marija.

"Mi niti pojma nimamo, koliko je tu človeških življenc zbitih v to cesto," je reklo Tein spremjevalec. "Rimljani so imeli jetnike, cele narode, in kaj naj počne v njimi? . . . Delajo naj! Kakor egipotovski faraoni, ki se zdiali piramide s stotisoči in več delavci-sužnjci, tako so delali Rimljani vodovode in ceste. Eh, poglobimo se v tisto dobo . . . Zganil se je oblastnik. Dobil je ukaz iz Rima. Cesta ob Donavi se ima narediti. Preko prepadov, skal, se ima izklesati ob obrežju, kjer ni tal, se imajo tla narediti. Desetero in desetero tisočev rok je prijelo za orodje. Stotisoč rok je zavrhlo krampe. Cesta je nastajala. Udarjali so krampi, hropela pljuča delavcev, vleki so konji in ljudje. Cesta se je pojavljala . . . Deset v deset tisoč rok je kovalo v njo svoje žulje, svoje trpljenje, svoje življence."

Tekla je cesta. Udarjali so krampi, omahovale roke, umirali tisoči. Morje jim je bilo hladen grob . . .

Deset in deset tisoč rok. Pa so se udajale skale, iz morja so rastla tla . . . cesta je tekla. Veličastna cesta se zdi zdaj, drzno narejena in nikdo, ki jo pa se dvigajo same planine, ki

No, dasi ne bomo verjeli, da je to delo nekakšnih "velikanov," moramo vseeno priznati velikansko silo, ki je to predra. In kakšna je bila ta sila?"

Ali je nekoč, v predzgodovinskih časih, silen naval morske vode sam sebi predrl pot skozi te klance, skozi te ogromne bregove trdih skal? Ali je to morda delo kakšne podzemeljske ognjene sile, ki je z ogromnimi potresi razdrojila te višine in v njih naredila strane razpolokane, skozi katere je mogla izteči ogromna voda Bela morja? Ali je to naredil besni Neptun ali ognjeni Vulkan, ali sta oba skupno izmislila načrt in ga izvedla v vodovodno slavo, da se mu mi sedaj čudimo in ga občudujemo? . . .

Vsekakor, kdor bi to bil, delo je nadčloveško, orjaško!

Mi plovemo skozi z nekakim sploščovanjem, zavedajoč se našne mogočnosti in da smo mi, ki sedaj plovemo na parniki skozi te klance, majhni, neznantri . . .

Kakor smo videli od Rama do Golubca, se je Podunavje pojavljalo kot prostrana, hribovita ravnina, ki je večjidel pokrita z živim peskom in ki se, sedaj bolje sedaj manje, približuje sami strugi Donave.

Od Golubca in celo do Kladova, drzno narejena in nikdo, ki jo

pa se dvigajo same planine, ki

Zakon o registraciji
je nepopustljiv

DRAMA IN GLASBA

"Srce in denar" na koncertu "Zarje"

Cleveland, O. — Izmed domačih lahkih oporet je spevogra "Srce in denar" brez droma najbolj posrečen odrski domesek. Znana je po prikupljivosti vsebin, prepričevalnemu slogu in po zvočnih melodijah.

Lahko bi se jo steklo k najboljšim delom ter te vrste kar jih je prišlo na oder SND. Uglasbil

jo je Vinko Vodopivec, avtor operete "Kovačev študent".

Kdo ne pozna "Kovačevega študenta"? "Zarja" ga je predvajala ob svoji 10-letnici.

"Sloven" ga ima vključenega za svojo konecno priredbo 8. decembra.

"Srce in denar" je novejše delo, hvalejnejše za igralca in poslušalca.

Ubožna mati in vdova hoče prodati svojo edino hčerko Minko grdemu

a bogatemu mešetaru Jerniču,

katerega pa Minka ne mara.

Minka ljubi mladega, brukega fanta, sosedovega Janka,

kateri jo zaprosi za roko in jo

s tem reši pred odurnim Jerničem.

Najboljši in pevska publiko, vsi ste med povabljenci!

Predsednik zborna Frank Japich je uvodoma pozdravil udeležence in nato tudi označil kar je bilo treba. Govoriti bi moral glasneje, da bi ga čuli tudi v ozadju dvorane.

"Prešeren" je zapel pod vodstvom Franka Kubine (ki pa so ga prireditelji v tiskanem sporedru pozabili navesti) pesmi Na planine (Hugolin Sattner). Na poljane in Venček narodnih pesmi (Vodopivec), Vasovalec (Emil Adamič), Utopljenka (P. Križkovsky) in I. Dream of Jeanie (C. Foerster, aranžiral za ta zbor Frank Kubina).

Nastopilo je v zboru 28 pevcev.

Gostoval je zbor Slovan iz Pullmanova pod vodstvom Ivana Račiča, ki je zapel tri pesmi. V sporedru je bil oznanjen tudi hrvatski pevski zbor "Matija Gubec" (Frank Japich ga je pozival na oder še pod starim imenom Crvena Zvijezda). Načelar je v drugem delu sporedra.

Zelo dober včas je napravil Prešernov kvartet, v katerem pojejo Tim Prelesnik, Frank Gradišek, Joseph Sajovic in Ray Velimek.

Tu rojeni člani Prešernova (oznanjeni so bili z odra za mladinski zbor, v tiskanem programu pa za Prešeren's Glee Club) so nastopili v "Cowboy Scene". Pomagale so jim plesalke iz studija Von Drake in mal dečko, "cowboy", iz iste šole. Peli so melodično, ljudje so se smejali dečku in aplavz ob koncu te točke je bil večji kot pak resnim koncertnim točkom Prešernova.

Zelo je ugajal tudi mladi komik, prevec in golec Edward Udovich. Zelo talentiran dečko, ki se vežba za takе nastope doma. Učitelj mu je namreč njegov oče Anton Udovich.

V drugem delu je bila vpriporjena A. Kobalova burka v enem dejanju "Snubači". Stvar je pač burka in ljudje so imeli spričajnost, da se nasmejo. Nastopili so v nji Frances Gradišek, Angeline Podbevšek, Joseph Fajfer, Anton Krapen, Chas. Renar in Anton Basha.

Po končanem programu se je razvila plesna zabava v obeh dvoranah. V gornji so igrale sestre Bergant iz naselbine Lisbon, O., v spodnji pa domaći gdeci.

V baru se je izmed natakanje najbolj postavljal rojak Buchar. Je visok in vrh tega je imel v ustih nepravilno imenovanje "Snubač". Stvar je pač burka in ljudje so se smejali dečku, kateri je običaj, kadar se snidejo domaći ljudje. — —

Priprave za koncert
in opereto Save

S koncerta Prešerna

Chicago. — Prošlo nedeljo je imel svoj običajni jesenski koncert moški pevski zbor "France Prešeren". Dosedaj jih je prijeval v dvorani SNPJ, tega pa je imel v Masonic Temple na 23rd in S. Millard.

Za vzrok sprememb so v predprodaji samo 40c. Posezite po njih!

"Zarja" je zopet pred vami

z zanimivim koncertnim pro-

gramom in vabi na poset. Kete-

možni vojni tajnik Robert P. Patterson. Pravil, da je uspešno oboroževanje nemogoče brez dobrohotnega sodelovanja delavcev. A delodajalcu na drugi strani trdijo, da so meze previsoke in delavnik prekratek.

Jugoslavija bi rada planila na Italijo in Nemčijo ter na jugo Grčijo. A je v kleščah. Ko so "neznani" letalci bombardirali Bitolj in Južni Srbiji, se je vladavina v Beogradu zadovoljila s protestom, ki ga je naslovila vladam v Atenah, Rimu in Londonu. Griki pravijo, da so Bitolj napadli italijanski letalci, ker so mislili, da mečejo bombe na kako grško mesto.

V New Yorku se je neka družba dam lotila zbiranja igrač na debelo, da jih pošlje otrokom v Angliji za božična darila. Angleška transportna komisija je človekoljubnim damam sporočila, da naj z akcijo prenehajo, ker Anglija vsled vojne potrebuje ves prostor na svojih ladjah za dovozjanje municie in življenskih potrebščin. Igrače niso "potrebščini".

P. O.

Hitler v ofenzivi
tudi na diplomati-

ski "fronti"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ob pomisli, da se Rusija bolj in bolj pomika v fašistično zvezo v vojni za razbitje angleškega imperija. Toda tudi če se Rusija zvezi Berlin-Rim-Tokio ne udinju do kraja, je obisk njene premierje v Berlinu vendarje zadeva, ki koristi Ber-

linu.

Nacijska diplomacija je triumfirala, kajti Molotov je prvi premier Sovjetske Rusije, ki je sel obiskati tujo državo. To ni vse, kajti njegova misija v Berlinu je, da utrdi odnosaje med Rusijo in Nemčijo "za sodelovanje v korist obeh".

Male dežele v strahu

Molotov in von Ribbentrop imata na dnevni redu med drugim razpravljanje glede u- sode Grčije, kaj storiti s Turčijo, kako postopati z Jugoslavijo, kaj vsled tega občutje v Iranu in Iraku in pa splošno razpravljanje o bodočnosti Evrope, Afrike, Azije in Amerike.

Gre se za osvojanja, vzlike temu, da čimbolj se ropa in čimbolj Rusija pri tem sodeluje, bolj poudarja svoj gnjev proti "imperialistični vojni".

Anglija na vagi

V teh razmerah se v Angliji čedalje bolj zavedajo, da jim gre za biti ali ne biti. In jasno je, da jih bo Hitler porazil, kajti na njegovi strani je protostoljno ali pa prisiljeno ves evropski kontinent, Japonska in pa ogromna nacijska propaganda, ki raste kakor gobe na vseh krajih sveta.

Edino le Zed. države se lahko rešijo Anglijo. Bivši podpredsednik Zed. držav Chas. Dawes je proti. "Čemu podaljšati vojno za leta in leta," pravi on, pri tem po je nenamerno izrazil željo, da čim prej Hitler zmaga, bolj mu bo po volji. Tako misli tudi Chas. Lindbergh in drugi, ki se ogrevajo za mir pod Hitlerjevim praporom.

Anglija se ne poda. V Zed. državah delujejo mogočni krog, ki ne le za materijalno podprtje Anglije nego tudi za pristop v vojno v Evropi in Aziji nji pomoč. Kajti težko, da se bi mogla sama braniti proti tolikšni sili, brez oborožene pomoci sile, kot so Zed. države.

Situacija glede na izid je to reje po enem letu vojne slična, kakor je bila predno je Nemčija pričela svoj "blitzkrieg". Nič se še ne ve, kdo bo končni zmagovalc.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

KONCERT
"SAVE"

v nedeljo 24. nov.

V DVORANI S. N. P. J.

Chicago, III.

OPERETA

"POVODNI MOŽ"

★

Po koncertu plesna za-
bava v obeh dvoranah.

Vstopnice v predprodaji 40c, pri blagajni 50c.

ZENE IN DEKLETA

Predno kupite zimsko suknjo, telefonirajte ali mi pišite, da vas peljem naravnost v tovarno, kjer si lahko zberete fino Sterling suknjo ali Fur Coat, in to od \$5 do \$25 cenejše kakor kje drugje.

BENNO B. LEUSTIG

1034 ADDISON RD. Tel. Endicott 3426 CLEVELAND, OHIO

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Frank Cesen se v tej številki potožuje, da nekateri ljudje lahko pišejo kar se jim poljubi, dočim se na druge gleda s počasnim steklom. — V resnicni v tem nič slabega. To pomeni le, da se ga smatra za odgovornega, razumnega človeka.

Suf je mila beseda za škrivanta, ki pritiska po Nazaju ne le laži nego so še skrajne budosti ob enem. V izdaji z dne 2. novembra ima na 1. strani sledče:

SOCIALISTI SO RAZPUSTILI STRANKO V BELGIJI

Iz poročil je razvidno, da so belgijski socialisti sami razpustili svojo stranko ter prepustili delavno ljudstvo na milost Hitlerja. Odslej bodo podpirali Hitlerja kakor so v Nemčiji, kar dokazuje nesposobnost in malodruštvo te delavske skupine. Njihov voditelj priporoči tudi razpustitev strokovnih organizacij, na katerih mesto bo Hitler postavil svojo fašistično delavsko fronto.

Na sličen način je ta delavska skupina razpustila svoje vrste v vseh ostalih mestih. Nobenega odpora ni pokazala, da se zna in hoče horiti.

Socialisti v Belgiji so torej mogenočnejši kakor je bila belgijska armada in vsa Belgija ob enem, jačji kot je bila Nizozemska, Francija in Norveška skupaj. Če ne bi belgijski socialisti prepustili delavno ljudstvo "na milost Hitlerju", bi Nemčiji in njenemu fizerju "slaba predla". Vse drugače se bori šest milijonov nemških komunistov in francoski ter belgijski komunisti, ki prodriajo proti Hitlerju na celi črti, kosé njegovo armado, zbijajo njegova letala in tanke, podirajo nemško municipalsko industrijo in pretepojajo nacije, da je veselj!

Le idiot more pisati "poročila", kakoršno je v prej citiranem Napreju. Kajti če ne bi bil tako omcen, bi skušal čitatelje vsaj prepričevalno nalačati. Kadar pa slepari, da se socialistične stranke pod Hitlerjem same sebe prostovoljno razpuščajo, da uničujejo unije in se izrekajo za "sodelovanje", pri tem pa zamolčuje jeniske tabore in socialiste v njih, tedaj bi takemu škrbitantu lahko rekli, da je agent provokator, "petokolonec" etc. Pa je že zakaj plev od vrha do pete.

Isti list je v svojih prejšnjih izdajah vneto ponavljal, kako strahopetno je pobegnil iz Francije Leon Blum. Mar mislite, da je to laž kdaj preklical? Ne, ampak se potem radoval, da Blum plačuje za "svoja izdajstva nad proletariatom"! — Mar bi bilo greh, če bi Blum res utekel fašističnemu preganjaju! Ali so bili Lenin in drugi ruski revolucionarji izda-

no, da je dobil Willkie največ glasov v nemških, italijanskih in irskih predelih, Roosevelt pa v splošnih proletarskih, v židovskih, čeških in poljskih.

V Clevelandu in v Ohiu se z volitvami nismo nič kaj postavili. Na eni strani zmaga demokrat, in z istimi volilci za drug mandat republikanec. Pravijo, da je naš narod glasoval v veliki večini demokratsko. Po mojem bi rekel, ne demokratisko, pač pa za Roosevelta. Imeli smo tudi optimiste. Na primer take, ki so oglašali, da će dobitimo 60,000 glasov za Thomasa, bo volilni zakon v Ohiu omiljen. 60,000 glasov v Ohiu ni mnogo. A dobiti jih brez organizacije, posebno že z vipsavanjem, je nemogoče. — J. P.

Ameriški komunisti so čudo — oni so svoje sorte predmet za v zo. Kdo si bi pod Ruthenbergom, ali še celo dokler je W. Z. Foster kaj pomeni, upal prerokovati, da pride čas, ko bodo komunistični listi, od Daily Workerja pa do Radničkega Glasnika agitirali sedaj za demokrate, nato za republikance, za denar in brezplačno. A dogodilo se je. In to pod masko "demokracije", "službovanja delavstvu" in borbe proti "imperialistični vojni".

Henri Philippe Petain, glavar Francije, kolikor jo ni direktno pod Hitlerjem, je napravil po svoji deželi dramatično turo. Ljudstvo ga je pozdravljalo in mu klicalo "viva" celo v krajinah, ki so bili prej trdnjava prejšnjega režima. A isti poročevalcev je k temu spremeno pričomil, da so prejšnji voditelji oih province večinoma za "zastršenimi zidovi jenčinje v Chazerenu in Pellevoisnu. Kak "Nazaj" bi tudi to tragedijo francoskega ljudstva oih kraljev lahko zlorabil v zlokobne demagogične namene.

Ameriški volilci se že dele po narodnostih bolj kakor po svojih ožjih interesih. Iz števil volilnega izida — na primer v New Yorku — je razvid-

Tisoče hiš v Londonu ima sedaj spodnji slično obliko

OH, SAJ PRAVIM!

Cleveland, O. — Zadnje časne ne pišem mnogo v časopise. Vzrok temu je lenoba in pa bojazn pred zamerom. Vzlie temu, da skušam biti previden in tolerant v mojih dopisih, pa mi še vedno včasih kaj "uide", da me potem tipijo za ušesa. Tako sem v prošlem dopisu št. 1727 Proletarca ustrelil kar dva "kožička", ki sta po mojem mnenju nedolžna, toda ne pa po mnenju prizadetih.

Gledate prvega me je prijet sodrug in priatelj, Math Petrovich. Ko je namreč predaval na seji klubu 49 o tekočih volitvah, se ni dobesedno izrazil, da Federal Investigation Bureau sliči nemškemu gestapu. Cerkvene ustavnove razmere niso kultura.

Pravijo, da so cerkvene ustavnove kultura. Templji, cerkve, vere. To so res skoraj tako stare reči, kakor je človeški rod sam, pa še niso vredni drugega. Morda ni bilo vse res. Ali nekaj bo že. In če je ena sama tiščinka tistega mazanja in blatenja resnica, je dovolj.

Zenska krila in moske hlace

V vseh panogah človeškega delovanja se dostikrat dogodi, da se moški skrijejo za ženska krila. Tega smo že tako navajeni, da se sploh več ne zmemimo za kaj takega. Ali malodaj se pripeti in nekaj posebnega je, če se ženska skrije za moške hlače, ker je to pač dokaj kočljiva in menda tudi male prenerodna pa celo nemoralna reč.

EVARHISTICNI SHOD V MEHIKI

Zadnji teden so imeli v mehiški državi Michoacanu evharistični shod, na katerem se je

podrl neki oder, in pet oseb je

bilo pri tem ubitih, a dvajset pa težko poškodovanih. Če bi

biila to kaka protiverska prireditev, bi vzklikale pobožne duše: "Prst božji!" Nesreča, pravim jaz. Nepotrebnega nesreča,

kakor so nepotrebni evharistični shodi, ki niso nič drugega

kakor cerkvena propaganda za večjo čast cerkvene gospode in

ki precej tudi po malikovanju dišči.

POLITIGNI IN VERSKI VODITELJ

V enem naših listov čitalam,

da je jugoslovanska vlada stope

fašistični organizaciji "Zboru"

na prste ter zapravljen glavnih urad. Kakor se

sto poročilo še nadalje glasi, je

v stiku s to zadevo tudi neki

verski in politični voditelj v Jugoslaviji. Pa ne, da bi bil to

jugoslovanski prosvetni minister!

In če je, bi bilo dobro tudi

škodu malo stopiti na prste.

Škoda bi ne bilo nobene in ju-

goslovanska prosveta si bi naj-

brž precej oddahnila.

General Hugh Johnson in Židje

Večer pred volitvami je govoril po radiu za Willkieja tu-

di bivši direktor NRA, general Hugh Johnson. Spotkal se je, nad Židi, češ, da so vse za

Roosevelta zato, ker pričakujejo, da bo zapletel to deželo v vojno s Hitlerjem.

Zidje bi mu lahko odgovorili, da je bil on proti njemu za-

to, ker želi Hitlerju zmago.

ZA LICNE TISKOVINE

VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH

SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

CICERO LAWNDALE

CHECKERT

VENETIAN BLIND CO.

5006 CERMACK ROAD CICERO

Odpri vsak dan do 6. ure. V torek,

četrtek in soboto do 9. sicer.

4348

Turčija svari

Nemčija in Italija pretita Turčiji in Grčiji s "težkimi posledicami", ako čim prej ne odrečeti prijateljstva Angliji. Turčija ima z Anglico vojaško veze, ki določa, da stopi Turčija na stran Anglike z vso svojo silo čim bi nastala vojna v Sredozemlju. Obljube ne držata, ker se je bala, da bosta Italija in Nemčija v Sredozemskem morju in v Egiptu angleško mornarico in angleške čete kmalu strli, pa je rajše ostala "nevtralna". Ko je videla, da je Anglia dobro drži, in da ji vsled tega Italija in Nemčija skušati priti do živega skozi Balkan, se je vlad v Ankari ojunačila in zapretila, da čuva Turčijo dva milijona bajonetov.

V svoji propagandi zagotavlja, da Turčija v slučaju vstopa v vojno ne bo druga Francija, Nizozemska ali Belgija.

"NAS IN RUSOV..."

V Jugoslaviji se vsled homati po Evropi in v strahu pred Nemčijo preseže ozirajo na Rusijo. Seveda ne vsi.

Pravijo, "nas in Rusov je 200,000,000". Zložili so s takim označbo tudi pesem, a jo je moral oblast na "željo" nemškega poslanika prepovedati.

Na Hrvatskem in v Srbiji pa ljudje med seboj že zmerom govore, "nas in Rusov je 200,000,000". Sovjetska Unija je 85-krat večja kot Jugoslavija in 300-krat večja od banovine Hrvatske, dočim bi bila Slovenija (dravška banovina) na nji le pika.

Ampak vsak kraj ima svojo važnost in ima jo tudi Jugoslavija. Saj se je včasi Rusija zanimala celo za Črnomoro in jo zadrževala, ne Črniogor, nego svojemu strategičnemu položaju v korist.

Da-lj bo Rusija res pripravljena kaj steriti proti nemškim prodiranju na Balkan, odvisi od par oseb, morda samo od ene, v Moskvi. Če se Hitlerja in njegove vojske boje, se bodo zadovoljili le z zabavljanjem na "imperialistično vojno", v Jugoslaviji pa bo moral geslo "nas in Rusov je 200,000,000" prenehati.

"Pomij ne metati proč!"

Zivilska direkcija v Nemčiji je naslovila družinam, hotelom, restavracijam in gostilnem učaku, da se ne sme zavreči noben drobec živil, pa bodisi drobtine kruha, olupki, odrezki repe, pese, sadja, ali česar koli, niti se ne sme zlivati proč pomij, kajti vse to je porabno za prehrano živine.

BENEŠKE ZAVESE

vseh batry in prvočasnega materiala po naroci. Brezovbeni proračuni. Izdelujemo tudi druge okenske zaveze in kabinete za radiatore.

Telefoni **CICERO LAWNDALE**

CHECKERT

VENETIAN BLIND CO.

5006 CERMACK ROAD CICERO

Odpri vsak dan do 6. ure. V torek, četrtek in soboto do 9. sicer.

4348

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue

Chicago, Illinois

Naročna za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00

na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četrletje; za Chicago in Cicero

\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

"PROSVETA"

Naročna za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00

na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četrletje; za Chicago in Cicero

\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

"PROSVETA"

Naročna za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00

na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četrletje; za Chicago in Cicero

\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

"PROSVETA"

Naročna za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00

na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četrletje; za Chicago in Cicero

\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

ALEKSANDER SPASOV:

ZOZO**Povest sirote o sovraštvu, sočustvovanju in dobroti**

(Nadaljevanje.)

Pojdimo in se prepričajmo, če ima mojstrsko pismo! — so se odločili lepega dne. In nekaj se jih je napotilo k njemu in zahtevali so pismo.

— Ce je tak sijajen mojster — so si mislili mojstri-čevljari — ne bi odšel iz svojega rojstnega mesta in se čez hribe in doline privlekel semkaj, grenit nam življenje! . . .

Drugi dan že so zbrali denar za pot in dva sta odpotovala v Jankovo rojstno mesto.

Prišla sta tja. Povpraševala sta in na svoje veliko veselje zvedela vse o njegovem nesrečnem življenju. Tako veselje ju je popadlo, da nista mogla združiti in sta brzojavila tovaršam, ki so nestrpno pričakovali poročila:

— Ime mu je Zozo!

Mojstri so z brzojavko v rokah tekali po mestu, Janko so pred policijo dokazovali, da je ukradel tuje mojstrsko pismo . . . Janko se je opravičeval, toda vsi v malem mestecu so zvedeli za njegov prokleti primik in začeli so se mu smejeti.

In Jankov obraz je na lepem potemelj. Ko da ga je zagrlil črn oblik. Omahnil je kakor cvet, ki ga pomori slana. Kajti spomnil se je vseh gremnih ur, ki jih je doživel radi tega grdega primika . . .

Neko jutro je Janko zgodaj odpel delavnico in opazil na obesku in na vratih več napisov s kredo: — Zozo . . . Zozo . . . Zoso . . . Stemnilo se mu je pred očmi. V glavi se mu je zvrtele. Toda znašel se je, prinesel krpo in hitro obrusal, kar je bilo napisanega.

Ozrl se je na gostilno. Tudi tam so bili na vseh oknih napisi v raznobravnih črkah: — Zozo . . . Zoso . . . Za šipami pa se je režalo s hudobnimi skrivnostmi nekaj čevljarov.

Janko je ko ponorel stekel čez ulico in stopil v gostilno. Tako je zahteval od gostilničarja, naj zbrise napise. Gostilničar pa se je nasmejal in rekel:

— Koliko boš plačal za to? Janko je segel v žep, zagrabil pest denarja, ga vrgel preden in dejal:

— Toliko!

Gostilničar je začel brisati sipe, Janko je odšel zopet v delavnico, toda ves dan se ni mogel umiriti, nobenega dela se ni lotil, nobene jedi pokusil.

Vso noč ni Janko zatishnil očesa. Premetal se je v poseljki, koval načrte, kako naj se bori s svojimi novimi nasprotniki . . . In če je zamiral, so vso steno v trenutku preplavili napis: "Zozo", napisani z barvastim svinčnikom. In vsaka črka posebej je izzarevala čudno svetlobe, odpirala usta in se režala vani . . .

4.

Sele proti jutru je zadremal. Toda naenkrat so navallili nanj stevilni psi. Obkolili so ga, lajati so začeli nanj. S palico je opletal okrog sebe, branil se je

napis tega strašnega imena . . . Iz ene ulice v drugo je letal Janko, ves preplašen in trd od strahu. Bežal je in skušal čimprej priti iz tega tujega mesta . . .

V polje ali gdod, kjer ne bo videl teh pošastnih napisov, kjer ne bo slišal tega strašnega sramotnega imena!

Da, ven iz tega tujega mesta! . . . Toda, kaj ga ni tudi njegovo rojstno mesto izgnalo kakor pes? Kam sedaj?

Povsed je tujec. In čisto sam. Nikogar nima. Kdo bo potocil solzo za njim, komu bo žal, če ga zmanjka s tega sveta? Nikomur! . . . Kolikeri pa bodo veseli tega! . . .

Umakniti se, izginiti! . . . Toda kam? Kam naj gre, kje naj se ustavi? In čemu živeti?

Da bi bil v napotje drugim? Vse njegovo življenje je dolga vrsta težav, žalitev, strahu, mučenja.

Sonce je vzalo in obsijoalo okna. Črke so se zasvetile karor žive. Janko je čutil te ognjene oči, ki so ga pekle ko živognje.

Niti malo ni pomislil, pograbil je najbljše kladivo in stekel v smeri gostilne. Tam je naletel zopet na nekaj čevljarov. Smejali so se. V Janku je zavrela, s kladivom se je zagnal proti oknom in — tras, tras, tras — šipe je zdrobil v tisoč kosčkov.

Gostilničar se je vzdramil, tudi gostje so poskakali s sedežev, začeli o dvigati stole in jih metati na Janka. On se je branil s kladivom, toda bil je sam, njih pa je bilo mnogo. Izvlekli so mu kladivo, pretepli so ga . . . Pretepenega in krvavega potem Janka vrgli na ulico.

V trenutku so se zbrali tudi vsi mogoči ljudje — čevljariji, kročaji, trgovci, krmarji, vajenci, otroci. Vsi so bili proti njemu. On je bil tujec. Kričali so nanj, posmehovali so se mu, zmerjali so Janka vsi po vrsti. Še policiji so pritekli od nekod in ga odpeljali na policijo.

Gostilničar je razbite šipe nadomestil s celimi in dal naslikati na novo desko napis

KRCMA ZOZO

Prisel je do samega rečnega brega. Stopil je na rob in hotel skočiti v vodo. Toda tisti trenutek ga je nekdo od zadaj potegnil za suknjič in zavil:

— Stoj, kaj počenjaš?

Janko se je ozrl, pomencal oči, da bi se prepričal, če se mu ne sanja . . . Pred njim je stala stara grbasta starka z butarico drv na hrbitu.

— Samo kako da te ni sram!

— Da ne vše, da je to greh!

Takle zdrav, mlad človek, pa da bi se končal! . . .

— Sit sem življenja, stara!

— odgovori Janko.

— Sit si življenja . . . ? Ti

da si ga sit! Ti s svojo mladostjo, s svojimi zlatimi rokami?

Ti, ki te zavida vse mesto? . . .

Ti nočeš več živeti? Jaz pa, ki

sem star, grbasta starka, jaz

še živim. In prav je da živim,

zato da bi odnevala štiri

vnučke, ki so sirote, brez očeta

in brez matere! . . . Vidik, zime je blizu . . . Drva nosim

na hrbitu, da bi se greli . . . In

ti . . . Če nimaš za koga živeti,

daj, posini to moje sirote,

delaj zanje, živi zanje, živi ra-

di njih in prepričal se boš, ka-

ko je življenje prijetno in slad-

ko! Reši ubožec reši samega

sebe!

Janko je dvignil roko in si

zakril oči. Zazdelo se mu je,

ko da mu nekaka črna zavesa

pada na oči. V trenutku se mu je

svet zazdel tako bleščec, tako

svetel, da se je že prestrašil,

da ne bi oslepel od te svetlobe . . .

Janko se je pripognil, pograbil nagubano starkino roko, jo poljubil in zavil:

— Hvala ti, mati! . . . Rešila

si me! . . . Tvoj sin sem odšel!

In Janko se je na lepem razjokal. Potok solza se je izlival iz njegovih oči, tekel čez lica . . .

Topile so se gremnosti in

kosi ledu, ki so se leta in leta

nabirala v njegovem arcu . . .

Cutil je, koliko lažje mu je pri

sreu, kako veselo in poskakujecemo mu bje sreč. Poletel bi,

ves svet bi objel, če bi mogel.

In v veliko starkino presenečenje je Janko pograbil butarico, ki jo je ona imela na hrbitu, zadel jo je na svoja rame, prikel starko za roko in jo

popeljal za seboj . . .

(Dalje prihodnjič.)

Obnovite naročino, čim vam

poteče. S tem nam veliko pri-

hranite.

Sovjetska Unija zagotavlja svetu oboroženo neutralnost

(Nadaljevanje s 1. strani.)

rubriko. Dali so mu jo na glasovnici pod označbo socialistične stranke.

Naj bo k temu še omenjeno, da prejšnji milwauški župan D. W. Hoan v kampanji ni soveloval, ker je bil več tednov pred volitvami imenovan v vladni odbor za narodno obrambo. Nekateri, med njimi malo sekta S. P. v Coloradu, so zahtevali, da se ga mora izključiti.

Ravno pred lanskim proslavo boljševiške revolucije se je ozemlje, pridobljeno ob razdelitvi poljske države, priklopilo Beloruski in Ukrajinski republike.

Delegatje so prihajali z napisi, v katerih se poveljujejo "zemlje Stalinova mirovna politika", ker je dopustila toliko pridobitev s primeroma možnjim krvoprelitjem.

Moskva je bila preplavljena z zastavami in napisi pa velikanskih slikam Nikolaja Lejina, voditelja prevrata v letu 1917, in njegovega naslednika Stalina.

Proslava je bila formalno otvorjena zadnji tork zvečer.

Kalinin je v svojem govoru dejal, da je bilo zadnje leto zelo uspešno v domačih in zunanjih zadevah. Nadalje je tudi zatrdiril, da je bil načrt industrijskega pridobivanja izveden v polni meri in da je bila zatev zadovoljiva.

Na listi progresivne stranke je kandidiral za državnega tajnika Frank Zeidler, brat milwauškega župana. On je tajnik socialistične stranke v Wisconsinu. Dobil je 365,000 glasov. Nosilec progresivne liste, kandidat za zveznega senatorja Robert M. LaFollette, je dobil okrog 600,000 glasov. Zmagal je z malo večino. Vendar pa je progresivna stranka pokazala veliko moč, vzlič eduhnim okolščinam, ki so se posebno tetos obrnile proti "tretjim" strankam.

Demokratska stranka je bila, kar se kandidatur v državnih uradnicih, na tretjem mestu.

A značilno je, da je zmagala republikanska stranka ne s "progresivci", s kakršnimi se ponaša Minnesota, nego z reakcionarji.

Možnosti za novo stranko

Progresivna stranka v Wisconsinu je vzlič silovitim oviram dokazala, da je sposobna ostati na vrhuncu, aka ima na vodstvu ljudi, v katere imajo volilci zaupanje. Vzrok, da ni šla iz borbe boljše kot je, pa

"TRETJE STRANKE" V LUČI MINULEGA VOLILNEGA BOJA

ja pomanjkanje določne ideologije v njej.

Na njeni listi so bili izvoljeni v legislaturo med drugimi trije njeni kandidati, ki so člani socialistične stranke.

V Minnesoti je bila farmarska-delavska stranka v borbi za governerja in v druge državne urade na drugem mestu. Zmagali pa so spet republikanci. Farmer-laboristi so dobili v Minnesoti nad 400,000 glasov. To je že nekaj.

Druge skupine za delavsko politično akcijo

V državi New York je dobila American Labor Party nad 300,000 glasov, toda za Roosevelt in druge demokratske kandidate, ne za svoje. Značilno je, da je nad 300,000 ljudi raje glasovalo za Rooseveltata na njeni rubriki kakor pa na demokratski.

Večinoma so bili to ljudje, ki so pred leti glasovali socialistično.

Vse, kar moremo sklepati iz datuma 5. novembra je, da ameriško delavstvo nujno potrebuje osamosvojitev na političnem polju. V poštov pri njeni gradnji bi prišle predvsem omenjene skupine.

A taket kot so se zadržali, ne morejo drugam kot v nadaljevanju nazadovanja.

Mnogo volilcev

V New Yorku se je za zadnje volitve registriralo 3,391,233 volilcev.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtek 21. novembra koncert soci. Zarjo v SND, St. Clair Ave.

WAUKEGAN, ILL. — Kartna zahvala klubu it. 45 JSZ v soboto 23. nov. v SND.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNP.

DECEMBER

CHICAGO. — Zabava klubu Slovenski center v petek 6. decembra.

GIRARD, O. — 20-letnica kluba it. 222 JSZ v petek 10. decembra v Nagodetovih prostorih.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., November 13, 1940.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXV.

ELECTION RESULTS

Scattered returns show some gains registered for labor in a few sections of the country.

In Wisconsin the Progressive Party will have two congressmen in the house of representatives.

Robert M. LaFollette, Jr., liberal leader of the U. S. senate, retained his seat in the upper house when he defeated the Republican candidate Fred H. Clausen.

In Minnesota the Farmer-Labor party suffered some hard blows but retained one Farmer-Labor congressman.

Caught between a head-on collision of the two major parties, in the most bitter national campaign in a half century, Reading's Local Socialist candidates went down in defeat in a Democratic "blitzkrieg" that not only gave overwhelming victory to President Roosevelt in city and rural districts but routed Republican opposition, along with the Socialists, in every contest for state and national legislative offices.

However, the fact that the Reading Socialist party has not lost the confidence of the people of Reading was revealed when a complete tally of the votes cast showed that Darlington Hoopes and Miles N. Williams, Socialist candidates for the Legislature, had polled in excess of five and six times the vote cast for Norman Thomas who, as head of the Socialist ticket, was the chief victim of the Roosevelt-Wilkie feud.

Thomas' city vote was 1,205. The vote for the legislative candidates was: Hoopes, 7,636; Williams, 6,257.

The Socialist Call reports: "Scattered returns indicate a wide variation in gains and losses in various parts of the country. Figures from California indicate that the vote for the Socialist candidates doubled that of 1936. New York City, as was expected, showed a decreased vote. There, the needle trades unionists, once a solid base of Socialist strength, have gone more completely and hysterically pro-Roosevelt in the past few years than any other section of the labor movement. In Maryland, the Socialist vote in Baltimore alone has doubled the Socialist vote for the whole state in 1936."

"On the basis of other scattered returns, it is obvious that the national vote will show a marked gain over 1936, despite the fact that the Socialist ticket was barred from the ballot in nineteen states."

In Bridgeport, Connecticut, Mayor Jasper McLevy polled 16,077 votes. Two years ago McLevy polled 166,000 votes.

In Wisconsin 3 Socialist Assemblymen were elected.

EFFECTS ON LABOR UNIONS

Much speculation has arose over the future leadership of the CIO since John L. Lewis made his promise to relinquish its presidency "if President Roosevelt is re-elected for a third term."

Having backed the New Deal with a half million dollar contribution from the United Mine Workers Union in 1936, Lewis announced in his Willkie appeal that if a third term were given to President Roosevelt, he would regard it as a vote of "no confidence" in his judgment and retire from his office when the CIO meets in convention Nov. 18.

As president of the CIO, Lewis gets no salary. As head of the UMW, he is paid a salary of \$25,000 a year.

Most likely prospect for the CIO post if Lewis sticks to his avowed intention, will be one of Lewis' closest associates for more than 30 years, Philip Murray. Murray comes from Pittsburgh, Pa. He is a miner and vice-president of the CIO. In the miners union he ranks close to Lewis.

A great deal of discontent has arisen in CIO ranks since its president made his statement, and its next convention may well be one of the most important since the CIO became a powerful force in the American labor scene.

Lewis was the founder as well as first president of the CIO. It grew out of a break with the AFL over organizing policies in the big mass production industries in 1935.

President William Green of the American Federation of Labor has said nothing about Lewis' Willkie backing, content, very likely, to let well enough alone.

The AFL head urged re-election of Roosevelt, and issued the following statement after the election:

"An analysis of the election reports shows that the votes of labor proved to be the deciding factor in pivotal states."

"Working men and women voted for the re-election of the President because they believed he is their friend and the champion of social justice and economic freedom."

"I have wired Mr. Roosevelt congratulating him upon his re-election and extending my assurance of the full cooperation of those I represent in the promotion of national unity, in the preservation of peace and in the execution of the nation's preparedness program as speedily as possible."

Whether the outcome of the election will influence the CIO-AFL forces towards labor unity remains to be seen.

President Roosevelt strongly indicated on the morning after election that unification of organized labor may be the first important domestic objective of his third term.

Youth Comes of Military Age

By Gertrude Yorke

Man—stunted timber never free
From spores of war's monstrosity.

The down-cheeked youth, now maelstromed in the heat
Of patriotic catch-phrase, roams the street

Loreleied—"Give All!!!!" . . . What is a life

To profit-seeking scavengers of strife?

Ten thousand bodies cannot fill one gap

Munitions lords have crayoned through the map.

Our current crop of fodder is of age

To flounder in the all-for-freedom stage.

We gorged ourselves on "Johnny Get Your Gun,"

The rap of "Over There" and "Kill the Hun."

The sirens lure us with a modern air—

"God Bless America"—the rocks are there.

A year in concentration camp . . . (a slip),

I mean conscription camp, would help to whip

Our freer, thinking souls into a mass

Of moulding putty for a fascist class.

"PIONEER" LODGE SET FOR BIG CELEBRATION

CHICAGO.—Headlining the social program for this week-end among Chicago SNPJers will be the Pioneer Lodge 15th anniversary celebration at the SNPJ Hall. An elaborate two-day program has been arranged, with a dance on Saturday, Nov. 16, and a banquet the following day.

One of the best dance orchestras in the city will play for the dance, while a wealth of other excellent entertainment will enrich the two-day affair.

John E. Radic, a dramatic tenor and one of our countrymen, presently engaged with the Chicago Civic Opera, will headline the banquet program. Mr. Radic has been hired by the Chicago Opera for the entire season and comes from California.

Other renditions will include Paul Schmidt and his famous violin, the Blazina youngsters, piano duet by Mary and Mitzi Oven, a string ensemble, and Miss Calugi, a songstress.

On the speakers program for the banquet are listed Fred A. Vider, supreme secretary of the SNPJ, and Prof. Maynard C. Krueger, a member of the lodge.

Alien Registration 65 Percent Completed

WASHINGTON.—The Department of Justice has sent out a warning that less than two months remain of the original four-month period provided by law for the registration of aliens. Registration of non-citizens under the Alien Registration Act of 1940 began on August 27 and will close on December 26, the half-way mark having been passed on Saturday, October 26.

Meanwhile, at the half-way mark it has been announced that 2,354,299 completed registration and finger-print forms had been received in Washington.

This is about 65 percent of the 3,600,000 aliens originally estimated as residing in or visiting this country who have registered in one-half of the time allotted for this work.

VISITORS

CHICAGO—Louis Aidich, active member of Branch 47 JSF, in Springfield, Ill., stopped at the Slovene Labor Center last Saturday while in Chicago attending an organizers meeting of the CIO.

Aircraft Manufacturer's Had 34% 'Take' in 1939

WASHINGTON.—An average rate of return of 34.4% on invested capital was enjoyed by nine of the most important aircraft manufacturers in 1939, before the defense program got under way, the Federal Trade Commission here reported. The rate of return in 1938 was 24.2%.

Cash dividends of \$11,361,178 were paid during 1938 and \$20,194,804 was paid out in dividends in 1939, representing a return of 10.2% and 15.4% to the stockholders.

COST OF LIVING IS SLOWLY EDGING UP

The cost of living is slowly edging up. It increased one-half of 1 percent from August to September, the Natl. Industrial Conference Board, an employers' research organization, reported this week.

For several months, the board said, retail prices have been consistently advancing, and that it regarded as a "disquieting" feature.

Important Dates

NOVEMBER

November 16-17.—Fifteenth Anniversary Celebration of Pioneer Lodge, No. 559 SNPJ. Banquet and dance at SNPJ Hall, 2659 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Thursday, Nov. 21.—Annual Fall Concert of Socialist chorus "Zarja" in the Slovene National Home on St. Clair Ave., Cleveland, O.

Saturday, Nov. 23.—Card Party being held by Branch 45, JSF, in the Slovene National Home, Waukegan, Illinois.

Sunday, Nov. 24.—Annual Fall Concert of Branch No. 1's chorus "Sava" in the SNPJ Hall, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DECEMBER

Friday, Dec. 6.—Social and dance given by the Slovene Labor Center Social Club at the Center, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Wednesday, Dec. 25.—Branch 49, JSF, will hold its Annual Dance in the Slovene Workers Home, Collinwood, Ohio.

New Year's Eve.—Branch No. 1, JSF, will present its Annual New Year's Eve Party and Dance in the Masonic Temple, 23rd and So. Mil-

**TRIBUTE TO COURTEOUS
MOTORISTS**

Lord Tennyson wrote: "For man
nerves are not idle, but the fruit of
loyal nature and of noble mind."

THE MARCH OF LABOR

UNEMPLOYMENT

The C. I. O.'s estimate of unemployment in the month of July is 10,033,000. This is a decrease of 1.4% between June and July.

A large part of the reduction in unemployment was due to the fact that approximately 42,000 men joined the Army and Navy in that period.

OLD ABE SAYS . . .

If you think your car is using too much gasoline, the Illinois Automobile Club suggests you listen to this announcement: Word from Europe reveals that the 70-ton-tanks being used in the war burn six gallons of gasoline every mile they travel.

TIMELY TIPS

Sportmen, remember these rules when you take to the field this fall: Never carry a loaded gun in an automobile, and keep the safety lock on until ready to shoot. Also, never pull a gun through a fence, never shoot a moving object unless you see it distinctly and don't leave your gun and shells near a stove or fireplace.

Next Event

SAVA'S CONCERT

November 24, SNPJ Hall

Talent Galore Featured on "Zarja's" Thanksgiving Day Concert Program

CLEVELAND—"Tis the age-old question, "Can love succeed without money?" or, "Can two live cheaper than one?" that will be answered for the multitude of amusement-bound Slovanes who will grace the hall of the S.N.D. on St. Clair (largest of its kind in the U. S.) with their presence on Thursday, Nov. 21 (Thanksgiving Day) at 3:30 p. m. by the presentation of the operetta, "Sree in denar" by the singing society Zarja.

What? You know the answer? No. Guess again, or better yet—buy yourself a ticket for 40 cents from any member of "Zarja" and come to hear the answer. Listen and sympathize with the heroine, Minka (Josephine Turk), as she unveils the tragedy that had struck her home and the situation in which she finds herself. A young girl to be bartered in order to save the old homestead. Listen to her song of woe as she protests the pending marriage to "Meštar Jernač" (Anton Eppich). Feel yourself stirred to the depths of profound indignation as you hear "Jernač" unfold his villainous plot to secure the hand of "Minka." Suffer with Andrew Turkman as "Cene" the cowherd, as he stutters and, I think, struggle through his characterization of the side kick of "Jernač."

Again the younger set in "Zarja" will come to the front. This time in a campfire skit and just to be different they will be dressed in colorful costumes. All in all, it should be a grand program and the evening will also be definitely well spent dancing to the music of Frank Yankovich's orchestra. So come one, come all and round off Thanksgiving Day the "Zarja Way." —Andrew Turkman.

Workers' Resistance in Germany

The military successes have not produced in the German people the enthusiasm hoped for by the Nazis. Even the censored reports reveal that the opposition to Nazi exploitation and the repulsion aroused by Nazi propaganda have not diminished.

Women are fighting stubbornly against overlong working hours, the prohibition to listen to foreign radio programs is ignored. Attendances at Labor Front meetings are poor.

German Women Resist Sweating

All legislation protecting women workers was abolished in Germany at the outbreak of war. But decline in output, increased absences from work owing to sickness and other causes, led the Nazis ten weeks later to limit women's working day to 10 hours as a rule. Owing to sickness, absences and slow working, the productivity of women declined so heavily in some cases that "the output of the two shifts of 10 hours was hardly greater than that of two shifts of 8 hours" (Ministerialrat Meitzel of the Nazi Ministry of Labor).

The attempts to inspire women workers to enthusiasm for the Nazis' war and to make them work harder for the war machine had obviously failed. The Nazi Ministry of Labor therefore in March advised employers to make concessions and give married women a day off at regular intervals, so that at least the irregular absences from work might cease. But comparatively few employers followed the recommendation.

The women, however, did not yield. After another five months labor inspection authorities must report that 8% of working time is lost by absences from work. So employers might just as well grant women half a day off a week. The Minister of Labor has now issued instructions on these lines. The half-day off is to be confined to women workers with children aged under 14 at home.

DAY DREAM DEPT.

"It wouldn't be so bad working on the assembly line," an auto worker remarked, "if the average chassis bore any resemblance to Madeline Carroll."

SWEET NEWS

The Kansas City strikers who won a closed shop after picketing the Dye Candy Co. for 11 months had a ready-made slogan available: "Never Say Dye."

Next thing they will tell us, says David Dachs, is that it's no disgrace to be a buck private.

Doesn't William Knudsen get only \$1 a year?

PALS

They say a labor spy's heart is so hard he can have a heart-to-heart talk with a concrete mixer.

A fellow who has been trying for six months to get on WPA says he knows what has become of the one-third of the nation that is ill-housed, ill-clothed and ill-fed.

They have become two-thirds, he declares.

STOP THAT WAR!

Some of the anti-war organizations ought to do something about the Seminole Indians of Florida.

They haven't signed a peace treaty for a war that ended 100 years ago, and who can tell when hostilities may break out again?